

ГІДРОФІЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ УРБАНОФЛОРИ МІСТА КРИВИЙ РІГ

А.Є. Букіна¹, Є.В. Поздній²

1 – студент природничого факультету

2 – асистент кафедри ботаніки та екології

Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «КНУ»

Вступ. В наш час актуальною проблемою є процес докорінної трансформації гідрографічної мережі промислових регіонів, зокрема, виникнення цілого ряду нових водойм штучного та природно–техногенного походження [2].

Дослідження процесів розвитку рослинних угруповань як природних, так і штучних водойм мають давню історію. З'ясовано особливості таксономічного складу різних стадій сингенезу та напрямків сукцесійних процесів, особливості формування рослинних угруповань різних за походженням водойм в залежності від екологічних умов, розроблено заходи оптимізації стану водних об'єктів.

Разом з тим, дослідження особливостей формування та розвитку водойм промислових регіонів мають не системний характер. Зокрема, видовий склад рослинних угруповань водойм описано при формуванні списку видів рослин урбанofлори Кривого Рогу, розробці обґрунтування створення ландшафтного заказнику місцевого значення «Візирка» тощо.

Формування угруповань вищої водної та прибережно-водної рослинності (далі – макрофіти) трансформованих водойм відбувається за рахунок макрофітів материнських для даного регіону водних об'єктів [5]. Для природно–техногенних та штучних водойм Криворіжжя джерелом формування рослинного компоненту є в першу чергу урбанofлора Кривого Рогу.

Таким чином, дослідження складу рослинних угруповань макрофітів водойм промислових регіонів та участі у їх формуванні природних водних екосистем потребують деталізації, що і визначає актуальність нашого дослідження.

Метою даної роботи є таксономічний аналіз гідрофільного компоненту урбанofлори Кривого Рогу. При написанні даної роботи використовувались результати власних досліджень та дані В.В. Кучеревського та Г.Н. Шоль [4].

Об'єкт та методи дослідження. Об'єктом гідробіологічних досліджень слугували угруповання макрофітів водойм Криворіжжя.

Впродовж польових сезонів 2008 - 2014 років було обстежено різні за походженням та ступенем антропогенної трансформації водойми. Здійснено опис рослинності на 47 ділянках.

Досліджені водойми представляють собою озера природно – техногенного походження, зарегульовані водотоки (ставки), окремі ділянки русла р. Інгулець, старе русло р. Саксагань. Район досліджень розташований на території Вознесеньсько-Новобузького геоботанічного району Бузько-Дніпровського геоботанічного округу та Апостолівського геоботанічного району Дністровсько-Дніпровського геоботанічного округу.

Відбір, аналіз та визначення рослин проводиться за стандартними методиками. Опис рослинності, чисельність окремих видів, здійснювався на окремих ділянках площею від 10 м² до 100 м² [1,3].

Результати та їх обговорення. У складі урбанofлори Кривого Рогу нараховується 63 види макрофітів, які відносяться до 41 роду, 29 родин, 2 класів та 1 відділу – *Magnoliophyta*.

Серед макрофітів водойм Кривого Рогу відсутні представники відділу *Polypodiophyta*.

У складі гідрофільного компонента урбанofлори Кривого Рогу зустрічаються представники 29 родин.

Аналіз співвідношення таксонів виявив, що середня насиченість родини видами становить 2,17. За співвідношенням родин до родів для рослинних угруповань водойм Кривого Рогу – 1,41. Середня насиченість родів видами становить 1,54.

У складі макрофітів урбанofлори Кривого Рогу 37 видів (58,73% від загальної кількості видів) - є представниками класу *Liliopsida*, що належать до 22 родів (53,66% від загальної кількості) та 14 родин (48,28% від загальної кількості); класу *Magnoliopsida* – відповідно 26 видів (41,27%), 19 родів (46,34%) та 15 родин (51,72%).

Провідними родинами (за кількістю видів) для рослинних угруповань макрофітів урбанofлори Кривого Рогу є: *Poaceae*, *Cyperaceae*, *Lemnaceae*, *Onagraceae*, *Apiaceae*, *Asteraceae*, *Typhaceae*.

В урбанofлорі Кривого Рогу частка участі монотипних родин в формуванні флори макрофітів Кривого Рогу складає 17,49% від кількості видів. Частка монотипних родин складає 37,93% від їх загальної кількості.

Висновки. Рослинні угруповання макрофітів водойм Кривого Рогу містять 63 види, які відносяться до 41 роду, 29 родин, 2 класів, 1 відділу та є складовою частиною урбанofлори Кривого Рогу.

Рослинні угруповання формувались під впливом процесів трансформації гідрологічної мережі території досліджень.

Основу рослинних угруповань водойм складають види, що відносяться до монотипних родин.

Особливості таксономічного складу, показники насиченості родин та родів видами, родин родами, відсутність або наявність певних таксонів у складі рослинних угруповань свідчить про специфічність умов та незавершеність процесу формування гідрофільного компонента урбанofлори Кривого Рогу.

Список використаної літератури.

1. Гидробиотаника: Прибрежно-водная растительность: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. П. Садчиков, М. А. Кудряшов. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 240 с.
2. Казаков В.Л. Унікальні техногенні явища в гідрологічній структурі Кривбасу / В.Л. Казаков // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції [«Проблеми екології та екологічної освіти»], (Кривий Ріг, жовтень 2006 р) – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – С. 19 – 22.
3. Кокин К.А. Экология высших водных растений / Константин Александрович Кокин. – МГУ, 1982. – 158 с
4. Кучеревський В.В., Шоль Г.Н. Анований список урбанofлори Кривого Рогу / В.В. Кучеревський, Г.Н. Шоль – Кривий Ріг.: «Видавничий дім», 2009. – 70 с.
5. Рогозин А.Г. Об измерении скорости сукцессии водных экосистем / А.Г. Рогозин // Известия Челябинского научн. центра. – 2001 – Вып. 4 (13). – С.73–76.